

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ

**„НАЧЕЛА ДОБРЕ ВЛАДАВИНЕ – НАЧЕЛО
ПРАВНЕ СИГУРНОСТИ И НАЧЕЛО
ПРАВИЧНОСТИ“**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК - ПРОЈЕКАТ

Косовска Митровица
2018. године

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ
*„Начела добре владавине – начело правне сигурности и начело
правичности“ за период 2016-2018. година*

Издавач:

Правни факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

За издавача

Проф. др Владан Михајловић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Владимир Боранијашевић, руководиоца пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Јелена Беловић

Уређивачки одбор:

Проф. др Владан Михајловић

Проф. др Марија Крвавац

Проф. др Олга Јовић Прлаиновић

Проф. др Дејан Мирковић

Доц. др Саша Атанасов

Технички уредник

Младен Годоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-055-7

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије**

Мирјана ЂУКИЋ*

343.123.12(497.11)

УСЛОВНО ОДЛАГАЊЕ КРИВИЧНОГ ГОЊЕЊА У СРБИЈИ – НОРМА И ПРАКСА

Анстракт: Једно од основних начела кривичног поступка, начело законитости подразумева обавезу јавног тужиоца да преузме кривично гоњење, ако постоји основана сумња да је неко починио кривично дело које се гони по службеној дужности. Обавеза гоњења проистиче из перцепције кривичног дела као дела које угрожава опште друштвене вредности, те сходно томе, оно носи висок степен друштвене опасности. Изузетак од овог принципа су случајеви у којима се примењује начело опортунитета. Један од његових облика, представља могућност одлагања кривичног гоњења (условљени опортунитет). Јавни тужилац може одложити кривично гоњење када су у питању релативно лака или средња тешка кривична дјела, ако осумњичени прихвати било коју од наметнутих обавеза. Када је обавеза испуњена, кривична пријава се одбацује. Ради се о диверзионом моделу поступања, којим се скреће са кривичног поступка, ка вансудском облику решавања кривичне ствари. Њиме се настоје избећи трошкови кривичног поступка, те је усаглашен са прагматиком процесне економије. Ради дубље анализе, институт условног одлагања кривичног гоњења, анализирали смо са нормативног и практичног аспекта.

Кључне речи: начело легалитета, начело опортунитета, условљени опортунитет, начело процесне економије

1. УВОД

Како би се на нормативном плану усагласила са међународним и европским стандардима, Република Србија је отпочела са реформом кривичног процесног законодавства 2001. године. Исти корак предузеле су и бројне земље у окружењу. Успостављање нормативне основе за што ефикаснији кривични поступак, захтевало је напуштање традиционалног мешовитог поступка и увођење акузаторног модела. Његову основну одлику чине широка процесна овлашћења јавног тужиоца током првостепеног кривичног поступка. С обзиром да изостају некадашњи инквизициони

* Асистент, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, mirjana.djukic@pr.ac.rs.

елементи, улога суда је пасивна у погледу доказивања. Он не може изводити доказе по службеној дужности у корист оптужбе или одбране, већ само на предлог странака, да би на крају, иако у томе није био активан, донео одговарајућу одлуку. Мериторно одлучивање је једина сфера у којој је он активан.

Под окриљем акузаторног модела, уведене су бројне поједностављене форме поступања у кривичним стварима, у којима је јавни тужилац задржао своју доминантну улогу. Поред скраћеног и поступка за изрицање судске опомене, које наше законодавство већ дуже време познаје, уведене су три врсте споразума између јавног тужиоца и окривљеног, казнени налог и установа одлагања кривичног гоњења. Одлагање гоњења је као својеврсна алтернатива кривичном поступку постојало и раније, а новину представља његова примена у односу на категорију пунолетних учинилаца кривичних дела. Иако се по свом карактеру и сврси, једино може приближити упрошћеним процесним формама, он се ипак, из разлога што се скреће са кривичног поступка, не може са њима поистоветити, већ пре можемо рећи да се ради о диверзионом моделу поступања. Код споразума о признању кривичног дела изостаје фаза суђења. Код споразума о сведочењу, нема суђења након што окривљени на рочишту призна добровољно и свесно, кривично дело. Окривљени сарадник је једино присутан на једном делу главног претреса, када у својству сведока износи свој исказ. Условно одлагање за циљ има избегавање кривичног поступка, тако да нема ни поступка, а још мање изостанка неке од његових фаза.

2. ОПШТЕ ПОСТАВКЕ О НАЧЕЛУ ЛЕГАЛИТЕТА

Начело легалитета настало је у немачком праву крајем деветнаестог века.¹ Најпре је било засновано на апсолутним теоријама о казни, које смисао и циљ кажњавања виде у друштвеној одмазди и репресији. Након тога, своју потпору је нашло у утилитаристичкој концепцији, која сврху казне види у њеној корисности за друштво, односно специјалној и генералној превенцији. Иако су ове теорије доминантне у области кривичног материјалног права, нашле су своју примену и у кривичном процесном праву као његовој надоградњи. Законик о кривичном поступку прописујући правила одвијања кривичног поступка, делатност учесника у поступку, посебно главних субјеката, не треба занемарити сврху кажњавања, те у том контексту, у успостављању нових института, поштовати кривичноправне норме. Легалитет се, осим кроз призму прожимања кривичноматеријалног и

¹ Кнежевић, С., *Основна начела кривичног процесног права*, СКЦ, Ниш, 2012, 42.

кривичнопроцесног законодавства, издваја и као једно од темељних начела на којима је од давнина заснован кривични поступак.

С обзиром да се његова суштина манифестује кроз функцију гоњења, начело легалитета је у теорији кривичног процесног права сврстано у категорију начела кривичног гоњења. Функција гоњења првенствено припада јавном тужиоцу, када се ради о кривичним делима која се гоне по службеној дужности. Изузетно, када су за то законом предвиђени услови, кривично гоњење може преузети или предузети лице оштећено таквим кривичним делом, које се тада појављује у својству оштећеног као субсидијарног тужиоца. Мада, објективно гледано, јавни тужилац увек има далеко веће могућности за реализацију кривичног гоњења, у односу на оштећеног, иако му законски то право у неким ситуацијама и припада. Томе у прилог говори формулација члана 6. става 1 Законика о кривичном поступку, која заправо даје поставку начела легалитета. У том смислу, његову суштину чини обавеза јавног тужиоца да предузме кривично гоњење када постоје основи сумње да је неко лице извршило кривично дело за које се гони по службеној дужности.² Пошто је наглашена обавеза јавног тужиоца, има аутора који се пре опредељују за термин „начело облигаторности“.³

У наведеној законској одредби, законодавац користи термин „основи сумње“, док је у законнику који му је претходио, коришћен термин „основана сумња“. Поједини теоретичари се критички односе према оваквој, садашњој формулацији, коју аргументују у смислу нижег стандарда доказаности. Код основане сумње, између разлога за и разлога против постојања одређене чињенице, постоји равнотежа.⁴ Код основа сумње имамо ситуацију да разлози против доминирају над разлозима за постојање спорне чињенице, односно да постоји већи број доказа у прилог томе да лице није учинило кривично дело, у односу на оне који говоре у прилог томе да је учинио.⁵ Реч је о терминима које треба разликовати у квантитативном смислу, те се са правом указује на коришћење првобитне законске формулације.

До кривичних дела која се гоне по службеној дужности, долазимо системом елиминације оних која се гоне по приватној тужби (нарушавање неповредивости стана, повреда тајности писама и других поштиљки, неовлашћено фотографисање, неовлашћено прикупљање личних података,

² Законик о кривичном поступку-ЗКП („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014), члан 6. став 1.

³ Јекић, З., *Кривично процесно право*, Београд, 2003, 83.

⁴ Бркић, С., *Кривично процесно право II*, Нови Сад, 2013, 72-73.

⁵ Бркић, нав. дело, 72. „Овако низак стандард доказаности за покретање истраге, може се с правом критиковати“. Цитирани аутор инсистира на враћању претходне законске формулације „основана сумња“.

увреда, клевета, изношење личних и породичних прилика, повреда моралних права аутора и интерпретатора, кривична дела против имовине код којих је учинилац у блиском сродству са оштећеним). Ако изузмемо кривична дела против живота и тела и многа друга којима се угрожава појединац, по службеној дужности се гоне и она дела којима се угрожава правни и економски поредак једне држав

3. НАЧЕЛО ОПОРТУНИТЕТА УЗ ОСВРТ НА УСЛОВЉЕНИ ОПОРТУНИТЕТ У КРИВИЧНОМ ПРОЦЕСНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Као вид одступања од начела легалитета, опортунитет подразумева могућност јавног тужиоца да не покрене кривични поступак и када су за то испуњени законски услови, ако сматра да то у датом случају не би било целисходно. Поред поменутих основа сумње, потребно је још да дело које је пријављено представља кривично дело за које се гони по службеној дужности и, да није наступила застарелост гоњења, да дело није обухваћено амнестијом или помиловањем. Сви наведени услови кумулативно морају бити испуњени да би јавни тужилац могао да започне гоњење. И код начела легалитета и код начела опортунитета, установљена је обавеза јавног тужиоца да кривично гони, с тим што код легалитета ова обавеза наступа аутоматски, по сили закона, чим је извршено дело које се гони по службеној дужности, а код опортунитета, након што јавни тужилац оцени целисходност гоњења.⁶ Ради се о дискреционој оцени јавног тужиоца, која ни у ком случају не сме бити самовољна, већ првенствено треба да поступа уважавајући јавни интерес.

Опортунитет кривичног гоњења обухвата неколико ситуација у којима јавни тужилац ценивши целисходност гоњења, може донети одлуку да не покрене кривични поступак, иако су за то испуњени сви законски услови:

- 1) Код кривичних дела која врше малолетна лица;
- 2) Код кривичних дела учињених од стране правног лица;
- 3) Када дође до закључења споразума о признању кривичног дела;
- 4) Код кривичних дела за која је законом забрањена казна затвора у трајању до три године, ако је претходно осумњичени изразио стварно кајање, или је штету већ надокнадио, или је штету већ отклонио (одбацивање кривичне пријаве из разлога правичности), и

⁶ Бејатовић, С., Ђурђић, В., Шкулић, М., Илић, Г., Киурски, Ј., Матић, М., Лазић, Р., Ненадић, С.: *Примена начела опортунитета у пракси - изазови и препоруке*, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2012, 18.

5) Код условљеног опортунитета.

Могућност одлагања кривичног гоњења у односу на малолетна лица постоји у нашем кривичнопроцесном законодавству већ дужи низ година.⁷ Закоником о кривичном поступку од 2001. године, одлагање гоњења проширено је и на пунолетна лица. Од свих поменутих случајева, највећу пажњу завређује условно одлагање гоњења или, условљени опортунитет. Разлог за то лежи у томе што је проширен круг кривичних дела под окриљем овога института. Најпре су то била дела за која је забрањена казна затвора до три године, а потом, од 2009. године, дела за која је предвиђена казна затвора у трајању до пет година.⁸

Сам назив „условљени опортунитет“ говори о томе да јавни тужилац може одложити кривично гоњење пунолетном лицу за кривична дела за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година, ако осумњичени испуни одређене услове, односно ако испуни једну или више обавеза које му јавни тужилац, зависно од врсте кривичног дела, одређује у наредби за одлагање кривичног гоњења. За овако нешто потребно је да претходно постоје основи сумње (какав термин користи законодавац) да је лице извршило кривично дело за које је поменута казна забрањена и да осумњичени раније није осуђиван. Зависно од саме врсте кривичног дела, објекта напада, последице која је наступила, те обавезе могу бити различите, при чему њихово испуњење јавни тужилац може, што опет зависи од последице дела, осумњиченом наложити алтернативно или кумулативно. Обавезе су таксативно набројане у члану 283. Законика о кривичном поступку.⁹

- 1) Отклањање штетне последице коју је осумњичени проузроковао кривичним делом, или накнада причињене штете;
- 2) Уплата новчаног износа у корист хуманитарне организације, фонда или јавне установе;
- 3) Да обави друштвенкорисни или хуманитарни рад;
- 4) Да испуни доспеле обавезе издржавања;
- 5) Да се подвргне одвикавању од употребе алкохола или опојних дрога;

⁷ Стевановић, Ч., *Кривично процесно право СФРЈ*, Научна књига, Београд, 1988, 58-60.

⁸ Илић, Г., Киурски, Ј., *Опортунитет кривичног гоњења и досадашња искуства у његовој примени* у: Поједностављене форме поступања у кривичним стварима - регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени, Мисија ОЕБС у Србији, Београд, 2013, 242.

⁹ ЗКП, члан 283.; Илић, Г., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А.: *Коментар законика о кривичном поступку, Пето издање-према стању законодавства од 1. октобра 2013. године*, Службени гласник, Београд, 2013, 651-653.

- 6) Да се подвргне психосоцијалном третману ради отклањања узрока насилничког понашања;
- 7) Да изврши обавезу установљену правноснажном одлуком суда, односно поштује ограничење утврђено правноснажном судском одлуком.

Један од услова је ранија неосуђиваност учиниоца. Након што испуни неку од наведених обавеза у року од годину дана, јавни тужилац одбацује кривичну пријаву решењем, а крајњи исход је да се лице према којем је овај институт примењен не заводи у казнену евиденцију.¹⁰ С обзиром да се овим видом поступања жели избећи кривични поступак и изрицање кривичне санкције од стране суда, кривична ствар се решава вансудским путем. Из тога произилазе основне одлике мера које одређује јавни тужилац. Не изричу се у кривичном поступку, нити их изриче суд, а настоје да се побољшају односи између учиниоца и оштећеног, тиме што ће испуњењем обавеза бити намирен, без претераног чекања. Осим тога, као што смо навели, не уводе се у казнену евиденцију и не повлаче правне последице осуде, јер осуде у правом смислу речи заправо и није било. Како нису у питању кривичне санкције, њихов циљ није репресија, већ превентивно деловање на осумњиченог.

Да не би дошло до ситуације да се условљени опортунитет примењује више пута према истом учиниоцу у погледу истог кривичног дела, Републичко јавно тужилаштво је 01. 01. 2008. године формирало централну евиденцију лица према којима је условно одлагање већ примењено, у којој се осим лица заводи врста кривичног дела.¹¹ Дакле, пре него што приступи примени овог института, јавни тужилац проверава да ли пријављено лице пролази кроз ову евиденцију. Уочавамо да не постоји ограничење када су у питању сродна кривична дела чији је извршилац исто лице. То указује да јавни тужилац може да приступи примени овог института, у односу на исто лице, под условом да није учинио исто кривично дело, али исто тако није искључена могућност његове примене код сродних кривичних дела. Сродна дела су она која у посебном делу Кривичног законика припадају истој категорији, односно имају исти заштитни објекат. Тако је могућа ситуација да је према осумњиченом који је извршио кривично дело пореске утаје, примењен условљени опортунитет, а да до његове примене опет дође у свакој наредној ситуацији у којој исто лице изврши кривично дело које припада категорији кривичних дела против привреде.

¹⁰ Мајић, М., *Кривично процесно право – Практикум за припрему правосудног испита*, Службени гласник, Београд, 2018, 21-22.

¹¹ Мирков, Ж., *Начело опортунитета кривичног гоњења у тужилачкој пракси - од пријема кривичне пријаве до решења о одбачају кривичне пријаве*, Право – теорија и пракса, бр. 7-9, 2016, 64.

Последњих година забележена је све већа примена овога института у пракси. У прилог томе говори податак да је у периоду од 2010. до 2014. године, испуњавањем обавеза од стране осумњиченог кроз институт одлагања кривичног гоњења, у Првом основном тужилаштву у Београду, прикупљено више од пет милиона евра, која сума је отишла у хуманитарне сврхе, махом за помоћ болницама и домовима здравља.¹² Најпознатији случај примене овога института код нас био је када је познати гитариста и композитор, Горан Бреговић, због нелегалне градње уплатио два милиона динара у хуманитарне сврхе. Генерално гледано, он јесте подобан за примену у односу на лакша кривична дела, али не можемо рећи да тој категорији припадају сва кривична дела за која је законом запрећена казна затвора у трајању до пет година.

4. УСЛОВНО ОДЛАГАЊЕ КРИВИЧНОГ ГОЊЕЊА У ПРАКСИ ОСНОВНИХ И ВИШИХ ТУЖИЛАШТАВА

Примену института одлагања кривичног гоњења, анализирали смо у пракси Основних и Виших јавних тужилаштава на подручјима Апелационог јавног тужилаштва у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу, у протеклој 2017. години. Ради детаљније анализе, а у циљу прегледности, статистичке податке ћемо представити табеларно.

Табелом 1. приказаћемо за која се кривична дела најчешће примењивао овај институт, и укупан број лица као извршилаца истих. У **табели 2., 3., 4. и 5.** приказаћемо на који је начин институт условног одлагања кривичног гоњења примењен на подручјима Апелационог јавног тужилаштва у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу.

¹²Преузето са: <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:516526-Odlaganjem-krivicnog-gonjenja-sakupljeno-vise-od-pet-miliona-evra>, посећено 09. 05. 2018.

Табела 1.

Кривично дело	Број лица према којима је примењен институт одлагања гоњења на подручју Апелационог јавног тужилаштва у Београду	Број лица према којима је примењен институт одлагања гоњења на подручју Апелационог јавног тужилаштва у Новом Саду	Број лица према којима је примењен институт одлагања гоњења на подручју Апелационог јавног тужилаштва у Нишу	Број лица према којима је примењен институт одлагања гоњења на подручју Апелационог јавног тужилаштва у Крагујевцу
Угрожавање јавног саобраћаја (чл. 289. КЗ)	2.619	1.461	611	1.141
Неовлашћено држање опојних дрога (чл. 246а КЗ)	1.152	543	/	271
Крађа (чл. 203. КЗ)	827	312	360	327
Шумска крађа (чл. 275)	/	/	118	/
Тешка дела против безбедности јавног саобраћаја (чл. 297. КЗ)	215	125	/	203
Фалсификовање исправе (чл. 355. КЗ)	187	195	98	/
Недавање издржавања (чл. 195. КЗ)	135	154	/	127
Угрожавање сигурности (чл. 138. КЗ)	120	/	113	99
Лака телесна повреда (чл. 122. КЗ)	/	105	96	/
Укупно	5255	2895	1396	2068

Извор: file:///C:/Users/Dell/Downloads/rjt%20statistika%20233.pdf

Табела 2.

АЈТ Београд	Решено применом условног одлагања кривичног гоњења на начин:							Новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе
	Отклањање последње или наредне наредне плате	Уплата у новца корист хуманитарне организације	Друштвено користан или хуманитарни рад	Испуњење доспеле обавезе издржавања	Полвргавање одвикавању од алкохола или опојних дрога	Полвргавање психосоцијалном третману	Испуњење судске одлуке	
ВЈТ Београд	46	58	/	/	/	/	/	4 177.665.
ВТК Београд	1	16	5	/	/	/	/	1 224.498.
Прво ОЈТ Београд	236	1567	277	1	/	1	/	64 852.655.
Друго ОЈТ Београд	190	971	160	25	1	3	/	43 691.500.
Треће ОЈТ Београд	182	1241	119	10	/	/	/	50 416.820
ОЈТ Лазаревац	4	114	/	/	/	/	/	4 150.000.
ОЈТ Младеновац	10	162	/	3	/	/	/	6 820.919.
ОЈТ Обреновац	10	174	/	6	/	/	/	5 073.500.
ВЈТ Ваљево	/	9	/	/	/	/	/	240.000.
ОЈТ Ваљево	76	160	45	/	7	11	/	5 783.000.
ОЈТ Мионица	6	56	1	1	1	1	/	1 228.000.
ОЈТ Уб	19	216	20	/	/	/	/	6 234.000
ВЈТ Панчево	/	3	/	/	/	/	/	150.000.
ОЈТ Панчево	1	213	1	11	1	/	4	9 080.000.
ОЈТ Вршац	8	119	1	12	3	6	1	6 295.000.
ВЈТ Смедерево	/	/	/	/	/	/	/	/
ОЈТ Смедерево	44	94	/	8	/	/	/	3 428.000.
ОЈТ Велика Плана	/	98	1	3	/	/	/	2 526.587.
Укупан новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе								215 372 145

Извор: file:///C:/Users/Dell/Downloads/rjt%20statistika%20233.pdf

Табела 3.

АЈТ Нови Сад	Решено применом условног одлагања кривичног гоњења на начин:							Новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе
	Отклањање последње или напокида штеге	Уплата у нова корист хуманитарне организације	Друштвено користан или хуманитарни рад	Испуњење доследе обавезе издржавања	Повертавање одвикавању од алкохола или опојних droga	Повертавање психосоцијалном третману	Испуњење сулеме одлуке	
ВЈТ Нови Сад	/	5	/	/	/	/	/	205.000
ОЈТ Нови Сад	31	943	21	7	/	/	/	37.877.200
ОЈТ Бачка Паланка	5	/	/	/	/	/	/	4.400.000
ВЈТ Суботица	5	/	/	/	/	/	/	270.000
ОЈТ Суботица	25	311	/	41	/	/	/	9.275.000
ОЈТ Сента	4	94	/	10	/	/	/	1.084.000
ВЈТ Сомбор	/	9	/	1	/	/	/	270.000
ОЈТ Сомбор	24	248	50	16	/	4	/	7.844.000
ОЈТ Врбас	8	130	7	2	/	/	/	6.253.060
ВЈТ Зрењанин	/	9	/	/	/	/	/	300.000
ОЈТ Зрењанин	23	246	/	/	/	/	/	7.654.357
ОЈТ Бечеј	12	78	7	4	/	/	/	3.489.388
ОЈТ Кикинда	14	187	/	17	/	/	/	5.396.500
ВЈТ Сремска Митровица	/	2	/	/	/	/	/	9 0.000
ОЈТ Сремска Митровица	25	287	21	10	/	1	/	14.453.815
ОЈТ Рума	9	173	9	7	/	1	/	7.297.801
ОЈТ Стара Пазова	9	246	/	9	/	/	/	13.373.228
ВЈТ Шабац	/	3	/	/	/	/	/	80.000
ОЈТ Шабац	6	243	/	7	/	/	/	9.697.500
ОЈТ Лозница	29	171	/	17	/	/	/	5.515.000
Укупан новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе								134.825.849

Извор: file:///C:/Users/Dell/Downloads/rjt%20statistika%20233.pdf

Табела 4.

АЈТ Крагујевац	Решено применом условног одлагања кривичног гоњења на начин:							Новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе
	Отклањање последиче или напомена лицете	Уплата новца у корист хуманитарне организације	Другачице користан или хуманитарни вал	Испуњење доследе обавезе издржавања	Подвргавање одвикавању од алкохола или опојних дрова	Подвргавање пенхологија лном третману	Испуњење судске одруже	
ВЈТ Крагујевац	/	6	/	/	/	/	/	170.000
ОЈТ Крагујевац	42	430	/	7	2	11	/	12.707.000
ОЈТ Аранђеловац	2	222	3	4	/	/	/	9.336.539
ВЈТ Јагодина	/	10	/	/	/	/	/	200.000
ОЈТ Јагодина	197	/	/	/	/	/	/	6.557.908
ОЈТ Деспотовац	5	70	/	2	/	/	/	1.778.500
ОЈТ Параћин	23	73	5	9	/	/	/	1.575.000
ВЈТ Крушевац	2	5	/	/	/	/	/	150.000
ОЈТ Крушевац	58	283	/	18	/	/	/	9.532.000
ОЈТ Брус	18	75	/	/	/	/	/	1.584.000
ОЈТ Трстеник	1	66	/	/	/	/	/	2.810.000
ВЈТ Краљево	/	37	/	/	/	/	/	1.320.000
ОЈТ Краљево	29	324	/	15	/	/	/	12.310.000
ОЈТ Рашка	14	59	/	/	/	/	/	1.950.000
ВЈТ Нови Пазар	/	5	/	/	/	/	/	260.000
ОЈТ Нови Пазар	8	224	/	/	/	/	/	5.543.000
ВЈТ Пожаревац	/	2	/	/	/	/	/	60.000
ОЈТ Пожаревац	7	184	1	15	/	/	/	5.550.000
ОЈТ Велико Градиште	3	40	/	1	/	/	/	1.134.000
ОЈТ Петровац на Млави	2	36	/	5	/	/	/	1.305.000
ВЈТ Чачак	/	5	/	/	/	/	/	180.000
ОЈТ Чачак	13	369	/	14	3	/	/	10.566.000
ОЈТ Горњи Милановац	7	59	/	/	/	/	/	1.580.000
ВЈТ Ужице	/	/	/	/	/	/	/	/
ОЈТ Ужице	3	241	/	7	/	/	/	5.548.000
ОЈТ Пожега	7	112	/	1	/	/	/	2.655.000
ОЈТ Пријепоље	/	153	/	2	/	/	/	3.875.000
Укупан новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе								100.236.947

Извор: file:///C:/Users/Dell/Downloads/rjt%20statistika%20233.pdf

Табела 5.

АЈТ Ниш	Решено применом условног одлагања кривичног гоњења на начин:							Новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе
	Отклањање последице или накнада штете	Уплата новца у корист хуманитарне организације	Друштвено користан или хуманитарни рад	Испуњење обавезе издржавања	Подвргавање одвикавању од алкохола или опојних дрога	Подвргавање психологијом третману	Испуњење судске одлуке	
ВЈТ Ниш	/	4	/	/	/	/	/	170.000
ОЈТ Ниш	124	388	1	18	/	/	1	14.037.000
ОЈТ Алексинац	31	231	/	3	/	/	/	6.740.000
ВЈТ Врање	/	1	/	/	/	/	/	50.000
ОЈТ Врање	154	225	2	5	/	1	/	6.324.000
ОЈТ Владичин Хан	43	80	/	/	/	/	/	1.362.000
ВЈТ Зајечар	/	/	/	/	/	/	/	/
ОЈТ Зајечар	25	189	10	7	/	/	/	5.009.408
ОЈТ Бор	7	109	/	3	/	/	/	1.725.000
ВЈТ Неготин	/	/	/	/	/	/	/	/
ОЈТ Неготин	4	124	/	6	/	1	/	3.095.000
ВЈТ Лесковац	/	/	/	/	/	/	/	/
ОЈТ Лесковац	20	317	/	9	/	/	/	9.476.000
ОЈТ Лебане	/	77	/	3	/	/	1	1.803.000
ВЈТ Прокупље	/	2	/	/	/	/	/	40.000
ОЈТ Прокупље	8	82	/	/	/	/	/	2.532.000
ОЈТ Куршумлија	12	51	/	/	/	/	/	1.555.000
ВЈТ Пирот	/	/	/	/	/	/	/	/
ОЈТ Пирот	9	64	27	1	/	/	/	3.250.000
Укупан новчани износ уплаћен у хуманитарне сврхе								57.168.408.

Извор: file:///C:/Users/Dell/Downloads/rjt%20statistika%20233.pdf

У највећем броју случајева, условно одлагање кривичног гоњења примењивано је на подручју Апелационог тужилаштва у Београду (5 255). Анализом статистичких података долазимо до закључка да су учиниоци у протеклој, 2017. години, најчешће по наредби јавног тужиоца испуњавали обавезу уплате новчаног износа у хуманитарне сврхе, што важи за сва четири обухваћена подручја. Притом је највећи новчани износ уплаћен на подручју Апелационог тужилаштва у Београду.

ЗАКЉУЧАК

Нема сумње да је институт условног одлагања кривичног гоњења, од вишеструке користи. Он се чак, из разлога што се вансудским путем решава кривична ствар, не сврстава ни у категорију поједностављених процесних форми, јер оне подразумевају кривични поступак код којег изостаје нека од фаза, а овде није дошло ни до његовог покретања. Међутим, и поред тога се сматра значајним, јер се тежи избегавању трошкова кривичног поступка, па је усаглашен са прагматиком процесне економије. Управо из овога следи његова превентивна сврха. Уместо ретрибуције, кривична ствар се не решава изрицањем кривичне санкције, већ неким од наложених обавеза о којима се не доноси судска одлука, те је искључиво превентивног карактера.

У протеклих неколико година, забележен је пораст примене овога института. Јавном тужиоцу су додељена широка дискрециона овлашћења, тако да без сагласности оштећеног и одобрења суда, сада, без одуговлачења, може самостално одлучивати о судбини кривичне пријаве. Анализом података у протеклој години, дошли смо до закључка да је до условног одлагања најчешће долазило код кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја, за чији је основни облик предвиђена казна затвора до три године, а за тежи, до пет година. Након овог, следи по учесталости примене условног одлагања гоњења, кривично дело неовлашћено држање опојних дрога, за које је прописана казна затвора до три године, или новчана казна, а у неким случајевима може доћи и до ослобођења од казне.

Новине које законодавац предвиђа у погледу кривичних дела на која се примењује сада овај институт, могу се изложити критици, јер сва кривична дела за која је законом запрећена казна затвора у трајању до пет година, не можемо третирати безопасним. Тој категорији рецимо припадају кривично дело пореске утаје, кријумчарење, прање новца, за чије је основне облике прописана казна затвора у трајању до пет година. Мада се за сада, као што смо видели, примена одлагања задржала на подручју лакших кривичних дела, која не носе висок степен друштвене опасности, не мора да значи да ће се таква пракса задржати и у будућем периоду. Из тог разлога, предлажемо да поново заживи некадашње законско решење, које у обзир узима кривична дела за која је запрећена казна затвора у трајању до три године.

Mirjana DJUKIĆ

Assistant, Faculty of Law,

University of Priština temporarily settled in Kosovska Mitrovica

DEFERRING OF A CRIMINAL PROSECUTION IN SERBIA – NORME AND PRACTICE

Summary

One of the basic principles of the criminal procedure, the principle of legality of prosecution, implies the obligation of the public prosecutor to prosecute, if there is a reasonable suspicion that a person has committed a criminal offence prosecuted ex officio. The obligation of prosecution arises from the perception of the offence as an act that violates or endangers the general social values, and accordingly, it also carries a high degree of social danger. The exception to this principle is the cases in which the principle of opportunity is applied. One of the aspects of the principle of opportunity is the postponement of criminal prosecution (conditional opportunity). The public prosecutor may postpone prosecution, when it comes to relatively minor or medium-serious crimes, if the suspect accepts any of the imposed obligations. When the obligation is fulfilled, a criminal complaint is dismissed. It is a diversionary model of treatment, which turns from criminal procedure to the out-of-court form of solving the criminal case. It seeks to avoid the costs of criminal proceedings and is in line with the pragmatic of the process economy. For a deeper analysis, the institute of suspended prosecution of criminal prosecution was analyzed from a normative and practical aspect.

Keywords: principle of legality, principle of opportunity, conditional opportunity, principle of the process economy

ЛИТЕРАТУРА

Бејатовић, С., Ђурђић, В., Шкулић, М., Илић, Г., Киурски, Ј., Матић, М., Лазић, Р., Ненадић, С.: *Примена начела опортунитета у пракси - изазови и препоруке*, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2012;

Бркић, С., *Кривично процесно право II*, Нови Сад, 2013;

Законик о кривичном поступку-ЗКП („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014);

Илић, Г., Киурски, Ј., *Опортунитет кривичног гоњења и досадашња искуства у његовој примени у: Поједностављене форме поступања у кривичним стварима - регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у примени*, Мисија ОЕБС у Србији, Београд, 2013;

Илић, Г., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А.: *Коментар законика о кривичном поступку, Пето издање-према стању законодавства од 1. октобра 2013. године*, Службени гласник, Београд, 2013;

Јекић, З., *Кривично процесно право*, Београд, 2003;

Кнежевић, С., *Основна начела кривичног процесног права*, СКЦ, Ниш, 2012;

Мајић, М., *Кривично процесно право – Практикум за припрему правосудног испита*, Службени гласник, Београд, 2018;

Мирков, Ж., *Начело опортунитета кривичног гоњења у тужилачкој пракси - од пријема кривичне пријаве до решења о одбачају кривичне пријаве*, Право – теорија и пракса, бр. 7-9, 2016.

Стевановић, Ч., *Кривично процесно право СФРЈ*, Научна књига, Београд, 1988.